

การพัฒนาตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรีของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
: การประเมินตนเองของสถาบันการศึกษา

นายจิรศักดิ์ สว่างคพิพรรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์บัณฑิต

ภาควิชาวิจัยการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-635-632-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- 9 พ.ย. 2548

I2050343x

THE DEVELOPMENT OF EVALUATIVE INDICATORS
FOR BACHELOR'S DEGREE CURRICULUM OF RAJAMANGALA
INSTITUTE OF TECHNOLOGY : EDUCATIONAL
INSTITUTION SELF EVALUATION

Mr. Jirasak Surangkapirat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy
Department of Educational Research
Graduate School
Chulalongkorn University
Academic Year 1996
ISBN 974-635-632-1

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

จรัสศักดิ์ สุรังคพิพรธน์ : การพัฒนาตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรีของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล : การประเมินตนเองของสถาบันการศึกษา (THE DEVELOPMENT OF EVALUATIVE INDICATORS FOR BACHELOR'S DEGREE CURRICULUM OF RAJAMANGALA INSTITUTE OF TECHNOLOGY : EDUCATIONAL INSTITUTION SELF EVALUATION) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.เยาวดี วิบูลย์ศรี, อ.ที่ปรึกษาร่วม : รศ.ดร.สุวิมล ว่องวานิช, 379 หน้า. ISBN 974-635-632-1

การวิจัยเรื่อง " การพัฒนาตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรีของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล : การประเมินตนเองของสถาบันการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรีของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลโดยกำหนดองค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ที่ใช้ประเมินหลักสูตรพร้อมทั้งการสร้างคู่มือการใช้รายการตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตร 2) ประเมินรายการตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น โดยพิจารณาจากการได้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหารการศึกษา ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงให้ได้หลักสูตรที่เหมาะสม วิธีการดำเนินการวิจัยกระทำโดย (1) การประเมินความต้องการจำเป็นของผู้ใช้ ซึ่งเป็นผู้บริหารคณะวิชาของหลักสูตรนั้น (2) ใช้เทคนิคการวิจัย EDFR ในการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการกำหนดองค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตรดังกล่าว (3) นำรายการตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดขึ้น และ (4) มีการประเมินรายการตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจะเป็นผู้ใช้รายการตัวบ่งชี้ด้วย ผลการวิจัยปรากฏว่าได้รายการตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบของหลักสูตรรวม 8 ด้าน โดยมีตัวบ่งชี้ที่ใช้ประเมิน 47 ตัว และได้คู่มือการใช้รายการตัวบ่งชี้ประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญคือ ลักษณะทั่วไปของรายการตัวบ่งชี้และเครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกข้อมูล ผลการประเมินรายการตัวบ่งชี้โดยผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏว่ารายการตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้ให้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจของผู้บริหารการศึกษาค่อนข้างมาก

ภาควิชา วิชาการศึกษา.....
สาขาวิชา การวัดและประเมินผลการศึกษา.....
ปีการศึกษา 2539.....

ลายมือชื่อนิติกร.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C440320 : MAJOR EDUCATIONAL MEASUREMENT AND EVALUATION
KEY WORD: DEVELOPMENT / EVALUATIVE INDICATORS / CURRICULUM / BACHELOR /

RAJAMANGALA

JIRASAK SURANGKAPIPRAT : THE DEVELOPMENT OF EVALUATIVE INDICATORS FOR BACHELOR'S DEGREE CURRICULUM OF RAJAMANGALA INSTITUTE OF TECHNOLOGY : EDUCATIONAL INSTITUTION SELF EVALUATION. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. YAVADEE VIBULSRI, Ph.D. THESIS COADVISOR : ASSO. PROF. SUWIMON WONGWANICH, Ph.D. 379 pp. ISBN 974-635-632-1

The purpose of this study was 1) to develop evaluative indicators for Bachelor's degree curriculum of Rajamangala Institute of Technology by setting factors/indicators and constructing manual for evaluating the curriculum 2) to appraise of developed evaluative indicators. The research process was divided into four steps: (1) conducting needs assessment of the users who were the faculty administrators of the curriculum; (2) using EDFR technique for determining the evaluative factors/indicators of the curriculum; (3) trying-out the developed evaluative indicators with the given samples; (4) evaluating the evaluative indicators by the experts who were also use these evaluative indicators.

It was found that the evaluative indicators were composed of 8 aspects, 47 items of indicators. The manual comprising of the general characteristics of the evaluative indicators and the instruments for data collection was constructed. The evaluation results of evaluative indicators by the experts showed that the developed indicators provided useful informations for decision making of the educational administrators.

ภาควิชา.....วิจัยการศึกษา.....

สาขาวิชา.....การวัดและประเมินผลการศึกษา.....

ปีการศึกษา.....2539.....

ลายมือชื่อนิติกร..... จีระศักดิ์ มุขฉันทพินิจ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... /ดร. วิบูลศรี.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... ดร. สุวิมอน.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรีของ
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล การประเมินตนเองของสถาบันการศึกษา ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี
เพราะได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เฮาดี วิบูลย์ศรี และ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวาณิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาแนะนำ แก้ไข
ให้ข้อเสนอแนะและให้กำลังใจในการวิจัยอย่างดียิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ และ
เนื่องจากทบทวนการวิจัยนี้บางส่วนได้รับจากทูลอดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณ
บัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 29 ท่านที่มีรายชื่ออยู่ในภาคผนวกของวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยอย่างดียิ่ง และขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถาม
ทุกท่านไม่ว่าจะเป็นนักศึกษา อาจารย์ ผู้สำเร็จการศึกษาและนายจ้างซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของ
ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล รวมทั้ง อาจารย์ จรัส บุญธรรมมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิษระ รอดสัมฤทธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษาพร เสวกวิ
เพื่อนอาจารย์และผู้บริหารการศึกษาคณะศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ตลอดจน
ข้าราชการอื่นๆของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลที่ให้ความช่วยเหลือ ให้ความอนุเคราะห์ ให้
กำลังใจ ให้ข้อมูลในการทำวิจัยนี้ สุดท้ายขอขอบพระคุณและขอบคุณ ศจ.ดร.สมชาติ ชุ่มทอง
คุณครูณี สุรังคนิพนธ์ และ ค.ญ.สุดธิดา เอ็นธรรมาส ที่ให้กำลังใจและอดทนต่อการทำวิจัย
อนึ่ง ขอขอบพระคุณประเทศไทยที่เป็นแผ่นดินเกิดและเป็นแหล่งการศึกษาของ
ผู้วิจัยมาในท้ายที่สุดนี้

จิรศักดิ์ สุรังคนิพนธ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....จ
กิตติกรรมประกาศ.....ฉ
สารบัญตาราง.....ญ
สารบัญแผนภาพ.....ฉ

บทที่

1. บทนำ..... 1
 ความสำคัญและที่มาของปัญหา..... 1
 แนวคิดทฤษฎีในการพัฒนาตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตร..... 4
 วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 6
 ขอบเขตของการวิจัย..... 7
 ความจำกัดของการวิจัย..... 7
 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย..... 7
 ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย..... 9
2. เลกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 10
 การดำเนินงานและการจัดการศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล..... 10
 แนวคิดทั่วไปด้านการประเมินหลักสูตร..... 14
 -ความหมายของหลักสูตร..... 14
 -องค์ประกอบของหลักสูตร..... 15
 -แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร..... 18
 -แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินตนเอง..... 25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรีของสถาบัน
 เทคโนโลยีราชมงคล..... 50

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	81
ตอนที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร.....	81
ตอนที่ 2 การประเมินผลการใช้ตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นในการประเมินหลักสูตร.....	88
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	92
4. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรีของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.....	94
ตอนที่ 1 สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการประเมินหลักสูตรตามความเห็นของผู้ที่ใช้ผลการประเมิน.....	94
ตอนที่ 2 ผลของการกำหนดองค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้และคะแนนน้ำหนักความสำคัญในแต่ละองค์ประกอบที่ใช้ประเมินหลักสูตร.....	103
ตอนที่ 3 ผลของการสร้างรายการตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตรและคู่มือการใช้รายการตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตร.....	129
ตอนที่ 4 ผลของการทดลองใช้และการประเมินผลการใช้รายการตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตร.....	130
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	178
สรุปผลการวิจัย.....	180
อภิปรายผลการวิจัย.....	185
ข้อเสนอแนะ.....	190
รายการอ้างอิง.....	194
ภาคผนวก.....	199
คู่มือการใช้รายการตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรีของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.....	200
รายการตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรีของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.....	205

ค่าเฉลี่ยและคะแนนมาตรฐาน Z จากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามต่าง ๆ	
ในการประเมินหลักสูตรคณะวิศวกรรมศาสตร์และครุศาสตร์อุตสาหกรรม... 278	
สูตรทางสถิติที่ใช้ในการวิจัย..... 300	
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินการวิจัยตามเทคนิคการวิจัย EDFR..... 301	
สรุปเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 29 คนจากการใช้เทคนิค	
EDFR ในรอบแรก..... 309	
แบบประเมินผลในเรื่องรายการตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรีของ	
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล..... 329	
แบบสำรวจในด้านการศึกษาความต้องการของผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร. 331	
แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่องการพัฒนารายการตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตร	
ระดับปริญญาตรีของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล..... 334	
ตารางแสดงงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรี	
ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลทั้งในด้านวิธีการและสารสนเทศ..... 372	
ประวัติผู้เขียน..... 379	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	โครงสร้างหลักสูตรปริญญาตรีของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.....	13
2	การเปรียบเทียบรูปแบบการประเมินโครงการแบบต่างๆ.....	31
3	วิธีการแปลงค่าเฉลี่ยของน้ำหนักความสำคัญเป็นคะแนน T.....	85
4	วิธีการคำนวณค่าเฉลี่ยของผลการประเมินจากแหล่งข้อมูล.....	86
5	วิธีการประมวลคะแนนผลการประเมิน.....	87
6	ระดับความต้องการจำเป็นต่อการมีรายการตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตร.....	96
7	ความสำคัญของแหล่งข้อมูลต่างๆ.....	96
8	ข้อมูลหรือสารสนเทศที่ผู้บริหารการศึกษา ระดับคณะและอาจารย์สถาบัน เทคโนโลยีราชมงคลเห็นว่ามีความจำเป็นต้องการใช้ในการประเมิน หลักสูตร เรียงตามลำดับความสำคัญ.....	98
9	คำมีชยฐานและพิสัยควอไทล์ขององค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้แต่ละด้าน.....	103
10	น้ำหนักความสำคัญขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ใช้ประเมินหลักสูตรจาก ผู้เชี่ยวชาญ.....	118
11	แหล่งข้อมูลขององค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ที่ใช้ประเมินหลักสูตร.....	124
12	อัตราตอบกลับของแบบสอบถามจากแหล่งข้อมูล.....	131
13	ผลการประเมินหลักสูตรคณะวิศวกรรมศาสตร์.....	133
14	ผลการประเมินหลักสูตรคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม.....	155
15	ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาต่อรายการตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตร ที่พัฒนาขึ้น.....	175
16	ผลการประเมินจากแหล่งข้อมูลในการทดลองใช้รายการตัวบ่งชี้การประเมิน หลักสูตร.....	278
17	ข้อมูลบางประการที่ใช้ในการคำนวณค่าของตัวบ่งชี้บางตัวในการทดลองใช้ราย การตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรีของสถาบันเทคโนโลยี ราชมงคล.....	298

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
18	คำมีชยฐาน ควอไทล์ที่ 1 ควอไทล์ที่ 3 และนิสสัยควอไทล์ และจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เห็นว่าสำคัญในระดับมากขึ้นไปของผลการพิจารณาความสำคัญของร่างองค์ประกอบและรายการตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินที่จะนำมาใช้ประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรีของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในรอบที่ 2..303
19	งานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรีของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลทั้งในด้านวิชาการและสารสนเทศ.....372
20	ความสอดคล้องของข้อค้นพบจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรที่ควรวัดจากการวิเคราะห์สารสนเทศและรูปแบบฯ.....378

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพ	หน้า
1	กระบวนการประเมินหลักสูตรระดับเล็ก.....23
2	กระบวนการประเมินหลักสูตรระดับใหญ่.....24
3	แผนภูมิการประเมินหลักสูตร.....73
ชุด ก	แสดงผลการประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรีของคณะวิศวกรรมศาสตร์ ทั้งภาพรวมและรายด้าน.....142-151
ชุด ข	แสดงผลการประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรีของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ทั้งภาพรวมและรายด้าน.....164-173